

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Přepis výzkumného rozhovoru s respondentem R1

Příloha č. 2: Přepis výzkumného rozhovoru s respondentem R2

Příloha č. 3: Přepis výzkumného rozhovoru s respondentem R3

Příloha č. 4: Přepis výzkumného rozhovoru s respondentem R4

Příloha č. 5: Přepis výzkumného rozhovoru s respondentem R5

Příloha č. 6: Přepis výzkumného rozhovoru s respondentem R6

Příloha č. 7: Přepis výzkumného rozhovoru s respondentem R7

Příloha č. 8: Přepis výzkumného rozhovoru s respondentem R8

Příloha č. 9: Přepis výzkumného rozhovoru s respondentem R9

Příloha č. 10: Přepis výzkumného rozhovoru s respondentem R10

Příloha č. 1 Přepis výzkumného rozhovoru R1 – dítě DD

Jak jste se do ZDVOPu se sourozenci dostaly?

„Táta udělal průšvih, musel jít do vazby a nás dali sem, protože jsme měly nevlastní mámu, ale ta neměla příjem.“

Jaký to pro tebe je být umístěna tady ve ZDVOPu?

„Není to špatný, ale doma je doma“.

Přijde ti pobyt tu náročný, těžký?

„Jak kdy, spíš normální, ale není to jako doma“.

Vy jste tu tedy tři sourozenci, tak to je fajn, že tu máte na blízku stále někoho známého.

„To ano, kdybych tu byla sama, tak by to bylo horší“.

Jak vnímáš to, že tu jsi umístěna? Jsi nazlobená?

„Nejsem nazlobená, ale nejsem z toho ani ráda, asi něco mezi tím.“

Co se ti tu líbí?

„Některý tety jsou takový komunikativní.“

To je fajn, to se máš aspoň komu svěřit.

„To ano.“

Je ještě něco, co se ti tady líbí?

„Asi nic.“

Co se ti tu nelíbí?

„Krátké vycházky a že se moc nevidíme s kamarády a nemůžu se tolik vidět s přítelem, to je tak všechno.“

Kolik tet tady o vás pečuje?

„Čtyři.“

Nevadí ti to?

„Ne.“

A když se představíš, že by se o tebe starala pouze jedna teta, bylo by to pro tebe lepší?

„Já si myslím, že by to bylo lepší. Že bych mohla mít jenom tu jednu a svěřovat se jenom jí, každá teta je totiž jiná.“

Kdyby sis mohla vybrat mezi pěstounskou péčí nebo dětským domovem, co by to bylo?

„Dětský domov.“

Kdybys měla kouzelný proutek, kterým bys mohla změnit tvou situaci, jak by ta situace po jeho mávnutí vypadala?

„Chtěla bych být doma s nevlastní mámou.“

Kdybys měla kouzlo, které by tě dostalo na vysněné místo, které by to bylo?

„Domov.“

Příloha č. 2 Přepis výzkumného rozhovoru R2 – dítě DD

Jaký to pro tebe je, být tu umístěn?

„Je to pro mě těžký.“

Dokážeš mi říct v čem?

„Daleko od rodiny“.

Jak vnímáš umístění v tomto prostředí?

„Je to těžký“.

Je nějaká okolnost, která ti to tu ulehčuje?

„Že tu jsou ségry, že tu nejsem sám. Kdybych tu byl sám, tak by to bylo hodně těžký.“

Co se ti tu líbí?

„Prostředí, jak to tu vypadá.“

Co se ti tady nelíbí?

„Tohle to město.“

Kdyby sis představil, že by se o vás starala pouze jedna teta, bylo by to pro tebe lepší?

„Asi jo.“

Kdybys měl kouzelný proužek, kterým bys mohl změnit tvoji situaci, jak by ta situace po jeho mávnutím vypadala?

„Všechno bych vrátil zpět, aby se to všechno vůbec nestalo.“

Kdybys měl kouzlo, který by tě dostalo na jakékoliv místo, které by to bylo?

„Za mámou, domů.“

Kdyby sis mohl vybrat mezi pěstounskou rodinou a dětským domovem, co by to bylo?

„Dětský domov. Tam jsou děti a já bych s nimi mohl kecat.“

Příloha č. 3 Přepis výzkumného rozhovoru R3 – dítě DD

Jak vnímáš tvé umístění v ústavní péči

„Špatně, protože jsem bez rodiny.“

Co se ti tu líbí?

„Jsou tu fajn tety. Mně se tady líbí asi všechno, hlavně ty tety, že jsou hodné.“

Co se ti tu nelíbí?

„Aby tu bylo víc dětí a kluků, aby bylo víc vycházek.“

Kdyby sis mohl vybrat mezi pěstounskou rodinou a dětským domovem, co by to bylo?

„Asi dětský domov.“

Kdybys měla kouzelný proutek, kterým bys mohla změnit svou situaci, jak by ta situace po jeho mávnutí vypadala?

„Aby to vypadalo úplně stejně jako předtím, než jsme se sem dostali.“

Kdybys měla jednu kouzlo, který by tě dostalo na jakékoliv místo, které by to bylo?

„Město, kde jsme vyrůstali.“

Příloha č. 4 Přepis výzkumného rozhovoru R4 – dítě PP

Jaké to pro tebe je, být v pěstounské péči?

„Chvilku jsem byla smutná, že nemůžu být se svojí pravou mamkou. Ted' jsem ráda, protože s rodiči je to super. Jsem ráda, že mám nějakou mamku.“

Jak vnímáš to, že jsi v pěstounské péči?

„Jsem naštvaná na pravou mamku, že s ní nemůžu být. Ale tady u náhradní mamky je to super a lepší asi než u té pravé, protože chápu, že se o mě nemohla starat, tak mě radši dala od sebe.“

Ty jsi byla dříve i v dětském domově?

„Ano.“

Kdyby sis mohla vybrat, kde být. Byla bys radši tady, nebo v dětském domově?

„Radši tady.“

A proč?

„Protože tu mám svůj pokojíček. A taky, že si se mnou rodiče mají čas hrát a pomáhají mi s úkoly. Taky se snaží, abych mohla jezdit třeba na koně nebo na výlety.“

Co se ti tu líbí?

„To, že mám svůj vlastní pokojíček, že mám rodiče a že mě mají rádi a dělají pro mě to, co si přeju.“

Je něco, co se ti tu nelíbí?

„Asi nic.“

Kdybys měla kouzelný proutek, který by změnil tvou situaci, jak by ta situace po jeho mávnutí vypadala?

„Asi nijak. Já jsem ráda, že to takhle je, že tu jsem.“

Kdybys mohla použít jedno kouzlo, které by tě dostalo na jakékoliv místo, kam by to bylo?

Do Bulharska, protože už jsem tam jednou s náhradní mamkou byla a hrozně se mi tam líbilo.

Příloha č. 5 Přepis výzkumného rozhovoru R5 – dítě PP

Momentálně jsi v pěstounské péči, ale byla jsi i v dětském domově?

„Ano.“

Na nějakou dobu jsi ale umístěná ve ZDVOPu na přechodnou dobu, protože tvá pěstounská teta je v nemocnici na zákroku. Jaké to pro tebe je, být zpět v ústavní péči?

„Katastrofa. Vůbec se mi tady nelíbí.“

Proč?

„Nechci tu být, ani minule se mi tu nelíbilo. Nevím ani. Nejvíc mě štve, že nemám své soukromí.“

Jaké je to být v pěstounské péči?

„Dobrý. Tam mám svůj pokoj.“

Kdyby sis tedy mohla vybrat mezi pěstounskou péčí a dětským domovem, co by to bylo?

„Pěstounská péče“.

A proč?

„Je to lepší.“

Když jsi byla v dětském domově asi se o vás staralo více tet. Jaké to pro tebe bylo?

„Nelíbilo se mi to.“

Takže kdyby sis mohla vybrat, že by se o tebe staralo víc tet, nebo jenom jedna, jak je tomu teď?

„Jenom tu jednu, protože to je lepší. Můžu se svěřovat jenom té jedné tetě.“

Co se ti v pěstounské péči líbí?

„To, že mám svůj pokoj, mám větší soukromí, mám jednu tetu a můžu s ní jezdit na nákupy. A to že mám další nevlastní sourozence.“

Co se ti na pěstounské péči nelíbí?

„To, že si nemohu napouštět plnou vanu.“

Kdybys měla kouzelný proutek, kterým bys mohla změnit tvoji situaci (to, že jsi v pěstounské péči), jak by ta situace po jeho mávnutí vypadala?

„Nevím. Ted' nijak.“

Kdybys měla jedno kouzlo, které by tě dostalo na konkrétní místo, kam by to bylo?

„Nikam. Chtěla bych zůstat doma.“

Příloha č. 6 Přepis výzkumného rozhovoru – dítě PP

Ty jsi byla v dětském domově?

„Ano.“

Ted' jsi ale v pěstounské péči vid'?

„Ano.“

Jaké to pro tebe je, být v pěstounské péči?

„Jsem ráda.“

Jsi ráda, že jsi odešla z dětského domova k tetě do pěstounské péče?

„Jo, je to tam lepší. Můžeme být večer dýl vzhůru, že tam večer někdy můžeme jíst a že mám jenom jednu tetu. A taky máme doma koťátko.“

Kdyby sis tedy mohla vybrat mezi pěstounskou péčí nebo dětským domovem, co by sis vybrala?

„U tety v pěstounské péči.“

Je něco, co se ti v pěstounské péči nelíbí?

„Že musíme uklízet.“

Kdybys měla kouzelnou hůlku a mohla bys změnit tvou situaci, (to, že jsi v pěstounské péči) jak by po jeho mávnutí tvá situace vypadala?

„Asi nijak. Mě se to takhle líbí.“

A kdybys mohla použít jedno kouzlo, které by tě dostalo na místo, které chceš, kam by to bylo?

„Do Tonga do Hradce králové.“

Příloha č. 7 Přepis výzkumného rozhovoru R7 – Psycholog/terapeut DD

Jaké zkušenosti máte s přijmem dětí do péče?

„Ve ZDVOPU jsem tři roky a za celou dobu si nepamatuji, že bychom přijímali dítě z běžné, zdravé a fungující rodiny. Děti k nám chodí většinou již poznamenané, nějakým způsobem narušené ve vývoji, jelikož jejich rodiny nejsou v pořádku. Mnohdy mají tyto rodiny problémy s alkoholem, drogami a dochází v nich k týrání, zanedbávání nebo zneužívání dítěte.“

Vnímáte rozdíl, jakým způsobem dítě prožívá proces odloučení od rodiny, pokud je přijímáno do ZDVOPu nebo do dětského domova?

„Předpokládám, že je to určitý rozdíl. ZDVOP je velice specifický, v něm děti nezažívají to, co zažívají děti při přechodu do dětského domova. Oni vědí, že je to zde dočasné a mají stále naději, že se vrátí domů (hovoříme o větších dětech, které se v dané situaci lépe orientují). A když se dovědí, že se domů nevrátí, jsou zde už do jisté míry zadaptované a nějakým způsobem přijímají svůj osud anebo to jsou děti, kterým to je víceméně jedno. Často zde máme totiž děti, které mají emočně – vztahové problémy, kdy neumějí navazovat kvalitní, hlubší reciproční vztahy, ty jsou mnohdy povrchní. A občas se z těchto dětí časem

vyvíjí patologicky prospěchářský jedinci. V podstatě neumí navázat reciproční vztahy, a tudíž poté citově nestrádají. Je to opravdu různé.“

Jak se děti adaptují na prostředí ZDVOPU?

„Většinou od osob, které se o ně starají, víme, že se děti adaptují vlastně poměrně bez větších problémů, což vnímám z jistého úhlu pohledu negativně, protože to je vlastně známka toho, že jejich rodinné vazby nejsou v pořádku. Oni by měly mít potíže, měly by truchlit z odloučení, ale často přichází děti bez attachmentu (pevné vazby ke vztahové pečující osobě), a proto jim to odloučení tolik nevadí.“

Vy jste říkala, že děti dle pečujících osob se adaptují docela rychle a dobře. Chtěla bych se zeptat, jak tu adaptaci vnímáte Vy jako psycholog? Já jako laik, bych mohla říci, že se mi dítě jeví v pořádku, veselé a lehce adaptující se, ale jako odborník do něj nevidím a nemohu posoudit, jak to prožívá uvnitř. Máte nějakou zkušenost, že i přesto, že se dítě jeví jako dobře adaptující se, vyšly na povrch jisté důkazy o tom, že tomu tak opravdu není? Že si dítě prožívá adaptační období uvnitř sebe?

„Měli jsme děti, které měly i viditelné projevy. První týden nemluvily, držely se pouze pospolu v sourozenecké skupině, mezi sebou si špitaly a nikoho k sobě nepouštěly. Trvalo asi týden, než se rozmluvily a než někoho byly schopné do té své bubliny přijmout. Během následujících týdnů se to změnilo k lepšímu.“

Jakou roli hraje v přijímání dětí a adaptaci jejich věk?

„Myslím si, že určitě záleží na věku, ve kterém k nám děti přicházejí. Je krásně vidět, že když děti přijdou v mladším věku, (do tří let) dokáží vytvořit určitou vztahovou vazbu. Většinou se navážou na nějakou tetu, nebo na víc tet a velmi rychle se doučují a dohání spousty vývojových dovedností, které byly zanedbány a vlastně se i rychleji zadaptují. Starší, náctileté děti už si zase vypomohou rozumem. A zde zase hraje roli, jaký vztah mají se svými rodiči, od kterých musely být odděleny. Pamatuji si dívky, které své matky velmi potřebovaly, měly je rády a strádaly odloučením. Bohužel se nepodařilo vyřešit problémy matek, jež byly důvodem k odebrání dětí z péče a tyto dívky poté trpěly depresivními symptomy.“

V čem myslíte, že mají děti problém se adaptovat?

„Když pomínu emoční stránku, největší problémy u dětí, které žily v nějaké anarchii, je problém přijmout nějaký řád, který je dle mého názoru důležitý, protože jim dá do života strukturu a tím pocit bezpečí a jistoty, že svět má nějaké pevné body, a to je v pořádku.“

Jaké psychické potíže se u dětí po přijetí do ZDVOPu vyskytují?

„Potíže, které se u těchto dětí vyskytují, mají většinou původ v jejich biologické rodině, z které k nám přicházejí. Hodně také záleží na důvodu, z kterého je dítě přijímáno. Jsou děti, kterým se uleví a jejich psychický stav se zlepší, ale jsou i děti u kterých se můžou některé potíže projevit. Pamatuji holčičku, která měla silnou citovou vazbu k matce a z toho důvodu velice trpěla, chtěla zpět domů a projevíly se u ní deprese. Je to tedy velice ovlivněné vztahem k rodičům.“

Všimla jste si u dětí nějakých specifických psychických poruch, které vznikly?

„Já mám většinou zkušenosti, že se u nás děti zlepší. Co se ale u dětí může projevit v rámci adaptační fáze je, že začnou zlobit, vzdorovat, počurávat se nebo mají občas noční můry nebo děsy či jinak narušený spánek. Deprese se může projevit nezájmem o hru, poleháváním, problémy s jídlem nebo jinými regresivními projevy.“

Myslíte si, že se dá těmto specifickým poruchám nějakým způsobem předejít?

„Myslím si, že pečující osoba by měla být citlivá na potřeby dítěte, což může být poměrně obtížné. Ve chvíli, kdy jsou tety schopné vnímat tyto změny a naladit se na dítě, mohou jejich potřeby dosytit ... Já pořád říkám, že léčí vztahy, že největší lék je vztah a je to i vidět. Pokud se ty děti navážou na nějakou tetu a nějakou si oblíbí, tak je to úplně něco jiného.“

V ústavním zařízení se zpravidla o děti stará více osob. Myslíte si, že by pro děti bylo výhodnější, aby se o ně starala pouze jedna osoba?

„Myslím si, že je to individuální záležitost. Čím mladší dítě, tím více by mu prospělo navázat pevný a bezpečný vztah, který by mělo k mámě. To ovšem nese předpoklad, že si s pečující tetou osobnostně sednou. Takže u mladších dětí vidím péči jedné osoby výhodně. Co se týče starších dětí, které již nepotřebují budovat citové vazby se vztahovou osobou a mají jiné potřeby, tak tam si umím představit, že mohou profitovat z různorodých přístupů více tet. Ale nemohu říci, že je obecně lepší jedno nebo druhé.“

Kdybyste měla kouzelný proutek, který by mohl těmto dětem dopřát to nejlepší, co by to bylo?

„Takové to místo na zemi, aby věděly, kam patří a odkud vzešly, že mají někde své místo a kořeny, a že je má někdo bezpodmínečně rád. To si myslím, že těm dětem opravdu chybí. Často jsou takové bezprizorní a nemají v životě pevné body.“

Příloha č. 8 Přepis výzkumného rozhovoru R8 – Psycholog/terapeut DD

V jakém stavu se děti k vám do dětského domova dostávají?

„Ty děti bych řekla, že jsou většinou nějakým způsobem úzkostnější, převládají u nich různé obavy ať už je to konkretizovaná obava nebo obecnější obava. Jsou emočně nestálé, což je asi nejčastější jev. Často se tyto děti nechají podráždit, hodně rychle se naštvou a rozbrečí. Zároveň mají určité ambivalentní vazby vůči rodičům a myslím, že jsou velice nedůvěřivé vůči dospělým. Jsou velmi opatrní, než si někoho pustí k tělu.“

Myslíte si, že ten stav, v kterém se teď děti nastávají vznikl z důvodu pobytu u své biologické rodiny nebo z důvodu přechodu do dětského domova?

„Já bych řekla, že určitě na základě rodiny. Myslím si, že ta primární skupina, v které pobývaly, má vliv na počátek těchto stavů u dětí. Záleží na tom, v čem děti vyrůstaly, v tom, jaký vliv na ně rodiče měli, co doma viděly, čeho byly svědkem, jaké vzorce chování mají rodiče atd...“

Vnímáte nějaké negativní změny u těchto dětí, které vznikly na základě přesunu z rodiny do dětského domova?

„To, že některé děti se stávají apatické vůči spousty věcem, z důvodu zklamání, též přichází určitým způsobem ztráta naděje, že se brzy do rodiny vrátí, nebo že se rodiče objeví, že se něco změní, že tento stav je pouze na chvíli. Takže jsou zkrátka vůči některým podnětům.“

Jak probíhá adaptace dětí na dětský domov. V čem se mají problém adaptovat?

„Svým způsobem to bude určitě problematické navazování sociálních vztahů, protože většinou tyto děti dospělým nevěří. Jsou dvě skupiny dětí. Buď jsou extrémně přátelští, což

je nezdravé a pak je druhá skupina, a to jsou děti, kterým velmi dlouho trvá, než vás k sobě pustí. Takže určitě tvorba sociálních vztahů.“

Objevují se během pobytu v dětském domově u dětí nějaké specifické poruchy, patologické vzorce chování, rebelie a podobně?

„Často se u dětí projevují emoční poruchy jako jsou úzkosti, poruchy přizpůsobení, sociálního přizpůsobení sourozenecká rivalita, nízká sebe hodnota, nízké sebevědomí, nejistota. Někdy se může u dětí projevit jiná nebo v něčem horší puberta, ale otázkou je, jaké by to bylo, kdyby byly mimo dětský domov. U některých dětí se může projevit patologická lhavost, což jsem ale přesvědčená o tom, že pochází z biologické rodiny. Velkým specifikem jsou spíše v tom, jak se děti chovají k jiným lidem, jak rychle dokáží navázat kontakt oproti dětem, které vyrůstají v běžné rodině, tak tam ten rozdíl určitě najdeme. Velkým problémem u těchto dětí je problém s důvěrou. U některých dětí se mohou projevit noční děsy a můry.“

V ústavních zařízeních se o děti zpravidla stará více pečujících osob. Jaký je Váš názor na to? Vnímáte to negativně nebo pozitivně?

„Strídání těch dospělých vidím z dvou pohledů. Na jednu stranu ve chvíli, kdy je dítě v dětském domově pouze na chvíli a ví, že půjde pryč, tak si myslím, že více pečujících osob ničemu neškodí, ale že to naopak to dítě i pečující osoby chrání před navázáním pevného vztahu, který by poté byl ubližující. Ale ve chvíli, kdy vím, že to dítě bude v dětském domově dlouhodobě, tak jsem pro, aby mělo tu jednu svoji osobu a aby mělo někoho, komu může věřit. Z hlediska toho, jak to tyto děti mají s důvěrou nastavené, tak je pro ně rozhodně výhodnější mít někoho, na koho se můžou obrátit. Velkým problémem této otázky jsou výchovné styly. Samozřejmě ty tety se snaží shodovat, snaží se nějakým způsobem táhnout za jeden provaz, ale na druhou stranu je každá úplně jiná osobnost. Ve chvíli, když je více lidí (pečujících osob) v roli vychovatele, tak jak se má větší počet lidí stoprocentně na jednom dohodnout? Vždycky ze sebe budou vysílat to, že s něčím nesouhlasí a verbální neverbální komunikace řekne spousty věcí. V tomto případě vidím velkou výhodu v pěstounské péči, kdy pečující osobou je jedna maximálně dvě osoby.“

Jaký je Váš názor na pěstounskou péči?

„No já jsem velkým zastáncem pěstounské péče, ideálně tedy adopce, ve chvíli, kdy je to možno. Pokud není možná adopce, tak samozřejmě upřednostňuji pěstounskou péči. Určitě to vnímám z obecného hlediska jako mnohem lepší řešení než dětský domov jako takový. Velkou výhodou vidím v tom, že pěstouni mají větší možnost se dítěti individuálně věnovat. Tyto děti prahnou po tom mít jednu pečující osobu, která bude jenom jejich, proto tyto děti navazují velmi lehce s kýmkoliv kontakt. Protože všichni v podstatě chceme mít toho svého člověka, toho někoho, kdo nás ochrání a kdo tu pro nás bude ve chvíli, kdy nám bude špatně.“

Kdybyste měla jedno kouzlo, které by dopřálo dětem v náhradní rodinné péči jedno přání, jak by znělo?

„Asi bych tím kouzlem srovnala všechny rodiče do latě a ty děti jim vrátila, protože si myslím, že pro každé dítě je určitě nejlepší být se svými rodiči.“

Příloha č. 9 Přepis výzkumného rozhovoru R9 – Psycholog/terapeut PP

V jakém stavu se do Vaší péče děti dostaly?

„Děti se ke mně dostávají nejčastěji, když klíčový pracovník vyhodnotí, že je potřeba psychologické intervence. Většinou tedy jejich psychický stav není úplně optimální, často se jedná o zpracovávání zážitků z minulosti, oživení jejich traumat, která se prezentují různými projevy. Tyto projevy zasahují do života dětí a nepříznivě ovlivňují jejich spokojenost a chování.“

Jakým způsobem se děti na nové prostředí (v pěstounské péči) adaptovaly?

„Adaptace v rodinách závisí na více faktorech. Každé dítě je individuální. Záleží hodně na osobnostních a dalších charakteristikách dítěte. Většinou se ale jedná spíše o 2 polohy. Buď se adaptují velmi rychle (až nepřírozeně) nebo naopak jsou dlouho nedůvěřivé a stažené.“

V jakých oblastech se měly problém adaptovat? Proč?

„Většinou je problematická vztahová rovina, protože zde nedostávaly v minulosti to, co jako děti v daném vývojovém období potřebují.“

Jak vypadá jejich současný psychický stav?

„To je velmi individuální a nelze to obecně posoudit. Hodně záleží na celém jeho okolí, současná rodina (případně biologická rodina), temperament, sociální dovednosti dítěte apod. Důležitá je pro všechny určitě i podpora odborníků, aby zvládali situaci co nejlépe a jejich psychický stav byl vyrovnaný.“

Jaká jsou specifika poruch u těchto dětí?

„Často poruchy chování – lhaní, krádeže a sklon k dalšímu rizikovému chování, jde také o poruchy vazby, úzkost, vzdor.“

Opakují se u dětí určité patologické vzorce chování, rebelie, noční děsy? Popřípadě jaké?

„Ano, podobně jako výše – často krádeže, lhaní (a to i takové, kterým nic nezískají), vzdor, vztek, poruchy spánku.“

Myslíte si, že tyto poruchy a patologické vzorce chování si děti přinesly do nového prostředí z předešlého? To znamená, že nevznikly z důvodu přesunutí do pěstounské péče?

„Ano, jak píšete, myslím, že ve většině případů to tak je.“

Dá se těmto poruchám nebo patologickým vzorcům nějakým způsobem předejít?

„Nevím, zda úplně předejít, ale dá se s nimi pracovat – na jejich zvědomení, propojení se stereotypy z minulosti a uvědomění si, že je nyní není již vhodné využívat a pomoc s nalezením jiných způsobů řešení situací.“

V ústavním zařízení se zpravidla o děti stará více osob. Vnímáte v tomto pěstounskou péči, vzhledem k tomu, že se o děti stará zpravidla jedna osoba, výhodně?

„Ano to je výhodnější pro navázání vztahu.“

Vnímáte tedy pěstounskou péči pro děti jako výhodnější formu náhradní výchovy?

„Rozhodně ano.“

Kdybyste měl/a kouzelný proutek, který by dopřál těmto dětem to nejlepší, co by to bylo?

„Spokojenou a bezproblémovou rodinu.“

Příloha č. 10 Přepis výzkumného rozhovoru R10 – Psycholog/terapeut PP

V jakém stavu se do Vaší péče děti dostávají?

„Může to být stav, kdy jsou pro rodiče nějakým způsobem nezvladatelný, nebo rodiče mají pocit, že se s nimi nejsou schopni dohodnout. Často se u nich projevují stavy emoční disregulace to znamená, že v situacích, které jsou pro ně stresové, tak se projeví křikem nebo agresí.“

Jak se děti na nové prostředí adaptovaly? Popřípadě v čem měly problém se adaptovat?

„Nějakým způsobem je to pro ně stresová záležitost, ale je to velmi individuální. Některé děti se adaptují velmi rychle a celkově si ta situace krásně sedne, někdy to trvá trochu déle. Velkou výhodou je příbuzenská péče, kdy dítě je svěřováno osobě, kterou to dítě již z minulosti zná a adaptace bývá povětšinou jednodušší a rychlejší.“

Projevují se u dětí určité specifické poruchy chování, patologické vzorce, rebelie atd.?

„Někdy se u dětí projevují poruchy jako je pomočování, velký smutek a u dospělejších dětí disregulace nebo poruchy chování, které jsou pro rodiče zátěžové. Někdy může být dítě naopak asymptomatické.“

Myslíte si, že tyto poruchy a patologické vzorce chování si děti přinesly do nového prostředí z předešlého? To znamená, že nevznikly z důvodu přesunutí do pěstounské péče?

„Ano ve většině případů to tak je.“

Dá se těmto patologickým poruchám a vzorcům nějakým způsobem předejít?

„Já bych řekla, že čas léčí, a hlavně vztah léčí. Vztah je léčivým prostorem pro děti. Důležitý je pobyt u osoby, která je schopná regulovat jejich stres. Blízkost s osobou, která je pro ně bezpečná.“

Jak vypadá jejich současný stav? Vnímáte u dětí určité zlepšení?

„Důležitým aspektem, který hraje v tuto chvíli velkou roli jsou podmínky, do kterých dítě přichází a celkově kontext té situace. Pokud jsou pěstouni schopni veškerých kompetencí, tak je dítě snadněji stabilizuje a tím pádem se zlepšuje i jeho psychický stav.“

V ústavním zařízení se zpravidla o děti stará více osob. Vnímáte v tomto pěstounskou péči, vzhledem k tomu, že se o děti stará zpravidla jedna osoba, výhodně?

„Dítě v ústavních zařízeních zažívá velmi těžkou věc, a to je defragmentována péče, což je samo osobě velmi traumatizujícím faktorem. To znamená, že dítě pro sebe nemá jednu blízkou pečující osobu pro sebe, ale je tam střídání toho personálu, takže dítě není schopno se na jednu pečující osobu navázat, což vnímá pro dítě jako velmi negativní aspekt.“

Vnímáte tedy pro děti výhodnější pěstounskou péči před ústavní péčí?

„Rozhodně ano. Myslím si, že výchova v ústavních zařízeních by snad neměla být vůbec dovolena minimálně do věku, kdy se dítěti tvoří osobnost. Pokud je dítě do tohoto věku umístěno v ústavní péči, vnímám to zcela neadekvátně, špatně a negativně.“

Kdybyste měl/a kouzelný proutek, který by dopřál těmto dětem to nejlepší, co by to bylo?

„Jednu blízkou osobu, která nemusí být biologický, ale bude na světě jenom pro ně a bude laskavá, trpělivá, empatická a budou pro ni děti jedinečnými.“